

Metodologie pedagogického výzkumu a evaluace:

3. Pedagogický výzkum

Metodický koncept k efektivní podpoře klíčových odborných kompetencí s využitím cizího jazyka ATCZ62 - CLIL jako výuková strategie na vysoké škole

Objasnění pojmu výzkum a pedagogický výzkum

- *Výzkum* systematicky a kriticky zkoumá realitu s cílem potvrdit či vyvrátit dosavadní poznatky, nebo objevit a získat poznání nové.
- „*Pedagogický výzkum* představuje činnost zaměřenou na vytvoření organizované sumy vědeckých poznatků o jevech, kterými se zabývají pedagogové.“
- *Pedagogickým výzkumem* získáváme praktická data uplatnitelná v pedagogické teorii.

Druhy pedagogického výzkumu

dle následujících faktorů (Průcha, Gavora):

✓ **míra obecnosti:**

- *základní* – badatelský výzkum, cílem je obohatit vědění, řeší klíčové problémy,
- *aplikovaný* – cílem je využití výsledků v praxi, řeší konkrétní problémy praxe.

✓ **vztah ke skutečnosti:**

- *teoretický* – využívá abstrakce, analýzy, syntézy, modelů atd., nepracuje s konkrétními daty,
- *empirický (praktický)* – spojení s praxí, realitou, exaktní metody, konkrétní poznatky.

✓ **základní paradigma:**

- *kvantitativní* – exaktní metody, ověřování hypotéz, statistické nástroje, počet,
- *kvalitativní* – popis, prožitek, postižení jedinečnosti, kvalita jevu.

Druhy pedagogického výzkumu

✓ zaměřenost způsob využití:

- *akční* – reaguje na určitou potřebu, na dílčí problém praxe; směřuje přímo do praxe; řeší je učitelé, ředitelé; na škole, v kraji,
- *strategicko-koncepční* – podklady pro rozhodování a dlouhodobé plánování, teoretický, ale opřen o empirický výzkum, směřován obecněji a s širším časovým horizontem.

✓ komplexnost objasňování:

- *monodisciplinární* – používá teorie a nástroje jedné disciplíny,
- *interdisciplinární* – integrace poznatků a přístupů vícera disciplín,
- *transdisciplinární* – řešení problému se skládá jako mozaika pohledů všech disciplín, které mají k řešení problému co říci.

✓ účelovost:

- *deskriptivní* – charakterizuje, popisuje stav,
- *diagnostický* – charakterizuje stav (úroveň, příčiny) a dává doporučení,
- *explorativní* – heuristické, odhalení nového,
- *explikativní* – co je a proč, verifikace hypotéz,
- *evaluační* – hodnotící.

✓ prostředí realizace výzkumu:

- *laboratorní* – realizovaný v laboratorních podmínkách,
- *terénní (přirozený)* – přímo na školách, např. Školní etnografie.

✓ délka trvání:

- *krátkodobé* – krátká doba trvání výzkumu,
- *dlouhodobé (longitudální)* – relativně dlouhá doba trvání výzkumu.

✓ **výzkumné přístupy a metody:**

- experimentální – ověřující vědecké hypotézy,
- observační – pozorování,
- longitudální – dlouhodobý,
- průřezový – dlouhodobý průřezový,
- komparativní – srovnávací,
- historický – zkoumání jevu v celé minulosti,
- prognostický – teoretické zkoumání,
- interkulturní – mezikulturní.

✓ **míra postižení předmětu:**

- *dílčí* – do hloubky, částečný, speciální,
- *komplexní* – pohled z různých hledisek, multidisciplinární.

✓ **přístup, postup:**

- *ex post facto*,
- *experiment*.

Základní charakteristiky pedagogického výzkumu

- je to vědecká činnost,
- předmětem je edukační realita,
- zahrnuje různé přístupy a metody zkoumání z důvodu složitosti edukační reality,
- systematicky popisuje a analyzuje pedagogickou realitu,
- je organizován a institucionalizován,
- je založen na určité teorii,
- má svá etická pravidla.

Pedagogický & akční výzkum

- **Pedagogický výzkum** je zaměřen na pedagogickou realitu, což je jakákoliv situace nebo prostředí, kde probíhají a fungují určité výchovně vzdělávací procesy a jevy:
- *školní výuka* (žáci a učitelé ve výuce),
- *sportovní trénink* (trenér – sportovec, specifické prostředí),
- *učení se mateřského jazyka* u malých dětí (dítě, matka, další dospělí,..).
- **Akční výzkum** vychází z bezprostředních potřeb praxe a jeho výsledky se ihned aplikují.